



STORTINGET

Innst. 224 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:116 S (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Marius Langballe Dalin, Lars Haltbrekken, Kirsti Bergstø, Sofie Marhaug, Bjørnar Moxnes og Marie Sneve Martinussen om å bevare Hurummarka

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å regulere Hurummarka som et formelt vernet område etter lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) og sikre at bygge- og anleggstiltak i området er forbudt med mindre særskilt hjemmel foreligger.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en ny mulighetsstudie for etablering av et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver i Norge, der reisetid ikke inngår som en gradert variabel, der man skal tilstrebe å velge den lokaliseringen som har minst negative konsekvenser for natur- og friluftsliv, og der det sørges for et bedre kunnskapsgrunnlag om potensielle miljøkonsekvenser for Oslofjorden, som grunnlag for en ny lokaliseringsvurdering.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 12. februar 2026 til Klima- og miljødepartementet ved statsråd Andreas Bjelland Eriksen bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådets uttalelse følger av vedlagte brev av 5. mars 2026.

Komiteen har stilt seks spørsmål til Forsvarsdepartementet ved statsråd Tore Onshuus Sandvik i forbindelse med saksbehandlingen. Svarbrevet, datert 25. mars 2026, er vedlagt innstillingen.

Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige høringsinnspill i saken.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkell Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebø, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til Representantforslag 116 S (2024–2025) om å bevare Hurummarka. Forslaget går ut på å be regjeringen regulere Hurummarka som formelt vernet etter lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) og at regjeringen

må sørge for at det gjennomføres en ny mulighetsstudie som skal gi grunnlag for ny lokalisering av produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver i Norge.

Komiteen viser til at Forsvarsdepartementet og Chemring Nobel siden høsten 2024 har samarbeidet om etablering av nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver. Forsvarsdepartementet skriver i brev til komiteen at basert på datagrunnlaget fra den innledende mulighetsstudien er lokalisering ved Tofte på Hurum det mest aktuelle alternativet. Saken gjennomføres som statlig plan. Departementet mener natur, miljø og friluftsliv er vektlagt, men forslagsstillerne mener dette bør vektlegges tyngre, og deres inntrykk er at andre hensyn har vært viktigere.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne ønsker å omregulere Hurummarka som formelt vernet område etter markaloven, slik at byggetiltak i Hurummarka blir forbudt med mindre særskilt hjemmel foreligger. Komiteen påpeker at en slik endring vil kreve en lovendring i markaloven § 2, der de områdene som omfattes av markaloven er listet opp. En innlemmelse av Hurummarka i markaloven vil legge restriksjoner på kommunens initiativer i området.

Komiteen påpeker videre at markalovens byggeforbud kan fravikes ved statlige planer. Innlemmelse av Hurummarka i markaloven vil derfor ikke nødvendigvis innebære at nytt produksjonsanlegg ikke kan lokaliseres dit, siden tiltaket gjennomføres som statlig plan.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at regjeringen 19. januar 2026 besluttet at planprosessen skal gjennomføres som en statlig planprosess. Denne planen vil bli sendt på offentlig høring, og lokasjonsspørsmålet vil bli belyst fra flere sider gjennom høringen. Andre temaer som skal konsekvensutredes, er naturmangfold, vannmiljø, landskap, kulturmiljø, friluftsliv, støy, luftforurensning, grunnforurensning og klimagassutslipp. Forsvarsminister Tore Onshuus Sandvik viser til at det er tett dialog mellom Asker kommune og staten i planarbeidet.

Disse medlemmer er bekymret for at forslaget fra Senterpartiet og Rødt vil forsinke prosessen, da parallell behandling vil kreve vesentlig merarbeid både for staten og for Chemring Nobel, som har begrensede ressurser. Disse medlemmer vil understreke at bakteppet for prosjektet er alvorlig, og tid er en kritisk faktor som vil være styrende for planarbeidet fremover. Det er tidskritisk å øke produksjonskapasiteten for Chemring Nobels produkter for å sikre tilstrekkelige leveranser av militære høyeksplosiver som er en avgjørende komponent i missiler og andre ammunisjonsprodukter. Chemring Nobel er en helt avgjørende underleverandør både til norsk og alliert forsvarsindustri, og en rask økning av produksjonskapasiteten hos Chemring Nobel er dermed vesentlig for både norsk og alliert sik-

kerhet og beredskap. Disse medlemmer viser til den siste tidens sikkerhetspolitiske utvikling, som understreker betydningen av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge, på lik linje med våre allierte, befinner seg i en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon. Krigen i Ukraina og økt geopolitisk spenning i Europa har tydeliggjort et betydelig underskudd på produksjonskapasitet for ammunisjon og eksplosiver i vestlige land. Økt produksjon er derfor helt nødvendig for å sikre nasjonal og alliert forsvarsevne.

Disse medlemmer viser til at Chemring Nobel siden 2024 har vært i dialog med norske myndigheter om etablering av ny produksjonskapasitet, herunder behovet for en midlertidig utslippstillatelse for å kunne øke produksjonen av høyeksplosiver. Bakgrunnen er en ekstraordinær etterspørsel fra allierte land samt behovet for å støtte Ukrainas forsvarskamp.

Disse medlemmer vil påpeke at Europa i større grad må ta ansvar for egen sikkerhet. Dette reflekteres blant annet i omfattende satsinger på ammunisjonsproduksjon gjennom EUs ASAP-program (Act in Support of Ammunition Production). I denne sammenheng er en utvidelse av produksjonskapasiteten ved Chemring Nobel av sentral betydning for å sikre stabil tilgang på kritiske innsatsfaktorer til forsvarssektoren, både nasjonalt og internasjonalt. Dette er ikke kun et lokalt industriprosjekt, men et tiltak med direkte betydning for norsk og europeisk sikkerhet.

Disse medlemmer vil videre vise til at Russland samtidig bygger opp betydelig ny produksjonskapasitet for ammunisjon, herunder etablering av flere nye fabrikker, uten de miljømessige og regulatoriske kravene som gjelder i vestlige land (NRK, 20. desember 2025). I en slik situasjon vil det være uansvarlig å forsinke eller stanse kapasitetsøkninger på norsk side.

Disse medlemmer mener Asker kommunes ønske om en statlig regulering må respekteres. Disse medlemmer er i så måte tilfredse med at det nå er avklart at det skal utarbeides en statlig plan for saken, noe som understreker prosjektets nasjonale betydning og behovet for fremdrift.

Fremskrittspartiet har over tid vært tydelig på at hensynet til nasjonal sikkerhet og beredskap må tillegges avgjørende vekt. Dette inkluderer behovet for å styrke norsk produksjonskapasitet for ammunisjon og eksplosiver. I lys av dagens sikkerhetspolitiske situasjon er dette et ansvar disse medlemmer mener Norge ikke kan fraskrive seg.

Når det gjelder miljømessige forhold, erkjenner disse medlemmer at saken berører utslipp til Oslofjorden, herunder nitrogenutslipp. Samtidig mener disse medlemmer at slike hensyn må håndteres gjennom strenge og teknologisk oppdaterte utslipps-

krav som etablering av moderne rensesanlegg, ikke ved å blokkere prosjekter av avgjørende sikkerhetspolitisk betydning.

Avslutningsvis viser disse medlemmer til at gjennomført mulighetsstudie peker på at det aktuelle området er særlig egnet for denne typen virksomhet, basert på sikkerhetsmessige og tekniske forhold samt avstand til bosetting. Videre er eksisterende infrastruktur og kompetansemiljø allerede etablert, noe som gir klare stordrifts- og gjennomføringsfordeler ved en utvidelse i tilknytning til dagens anlegg.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til høringsinnspill fra blant andre Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Natur og Ungdom, som alle vektlegger de betydelige naturverdiene som finnes i Hurummarka. Disse medlemmer viser til at store deler av Hurummarka består av furuskog på skrinne mark, en naturtype som er typisk for kystnære skogområder rundt Oslofjorden. Slike skoger har en svært langvarig suksessjon og inneholder ofte gamle trær, død ved og et rikt mangfold av arter som er avhengige av nettopp denne typen skog. Hurummarka gir leveområder for mange arter av lav, moser, insekter og fugl. Flere av disse artene er sårbare for inngrep og oppdeling av leveområdene sine.

Disse medlemmer mener naturverdiene i Hurummarka og på Hurumhalvøya har tilsvarende kvaliteter som verdiene som er vernet av markaloven. Å regulere Hurummarka som et formelt vernet område etter lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner sammenfaller med formålet i loven. Disse medlemmer viser til lovens forarbeider, som viser at lovgivers intensjon var å kunne innlemme nye områder i loven (pkt. 3.4.1):

«Forslaget la videre opp til at loven ikke skal stenge for at områder av tilsvarende kvalitet og med naturlig sammenheng med dagens markaområde, kan innlemmes i Marka dersom det viser seg å være behov for dette.»

Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra Den Norske Turistforening (DNT), som slår fast at Hurummarka er et viktig natur- og friluftslivsområde, både i kraft av å være et større sammenhengende naturområde og i kraft av at det ligger i nærhet til områder med store befolkningkonsentrasjoner, befolkningsvekst og utbyggingspress.

Disse medlemmer viser til at Forsvarsdepartementets mulighetsstudie fra juni 2025 identifiserte store naturverdier i Tofte-området, og at alternativet trekkes frem som mer negativt for natur og friluftsliv enn andre alternativer. Disse medlemmer viser til at Tofte-alternativet innebærer et betydelig nitrogenut-

slipp i Oslofjorden, og at dette vil kunne forverre den allerede kritiske tilstanden for økosystemet i fjorden. Disse medlemmer vil understreke at Oslofjorden er den regionen i landet som er mest sårbar for nye store nitrogenutslipp, og at det derfor er uheldig at prosessen i liten grad har vurdert alternativer utenfor Oslofjordens nedbørsfelt. Disse medlemmer bemerker at en utredning bestilt av Naturvernforbundet (Hisøy Miljø: Vurdering av NIVA-rapport, 28. oktober 2025) finner at nitrogenutslippene ved Tofte-alternativet kan bli langt høyere enn anslått i Forsvarsdepartementets utredning. Disse medlemmer mener det bør utredes lokaliteter som ikke innebærer nitrogenutslipp innenfor Oslofjordens nedbørsfelt, og at dette primært bør gjøres som en del av en ny mulighetsstudie og sekundært som en del av alternativvurderingen som skal gjøres i en eventuell ordinær konsekvensutredningsprosess.

Disse medlemmer viser til at mulighetsstudien vektlegger reisetid svært høyt, og at dette er avgjørende for at Tofte-alternativet pekes ut som det best egnede. Disse medlemmer viser til at Chemring har satt som premiss at en ny fabrikk må ligge maksimalt tre timers reisevei fra det eksisterende anlegget på Sætre. Disse medlemmer mener det ikke er riktig at et privat selskap setter absolutte premisser så tidlig i prosessen, særlig når det snakk om en viktig virksomhet samtidig som store naturverdier er på spill.

Disse medlemmer viser til svarbrev fra statsråden, som slår fast at et område ikke kan innlemmes i Marka uten en vurdering av om området er aktuelt ut fra sin kvalitet og nærhet til eksisterende markaområder, der blant annet markalovens formål om å «fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett» vil stå sentralt. Disse medlemmer er enige med statsråden i at det bør gjennomføres en konsekvensutredning som del av prosessen med å inkludere Hurummarka i markaloven.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å regulere Hurummarka som et formelt vernet område etter lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) og sikre at bygge- og anleggstiltak i området er forbudt med mindre særskilt hjemmel foreligger.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en ny mulighetsstudie for etablering av et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver i Norge, der reisetid ikke inngår som en gradert variabel, der man skal tilstrebe å velge den lokaliseringen som har minst negative konsekvenser for natur- og friluftsliv, og der det sørges for et bedre kunnskapsgrunnlag om potensielle miljøkonsekvenser for Oslofjorden, som grunnlag for en ny lokaliseringsvurdering. En ny mulig-

hetsstudie skal også vurdere flere alternative lokasjoner utenfor Oslofjordens nedbørsfelt.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norge og Europa sammen med våre øvrige allierte er i en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon som følge av Russlands fullskalainvasjon av Ukraina. For å kunne opprettholde forsvarsevnen er det avgjørende at produksjon av ammunisjon og høyeksplosiver øker.

Disse medlemmer viser til at Chemring Nobel, beliggende på Sætre i Asker kommune, er en av få europeiske produsenter med kapasitet og kompetanse til å fremstille militære høyeksplosiver. Det er full produksjon på nåværende lokasjon, men behovet er mye større. Chemring Nobel vurderer derfor etablering av et nytt og større produksjonsanlegg i samarbeid med staten. Disse medlemmer viser til at den innledende mulighetsstudien peker på at Hurum er det beste lokaliseringsalternativet for etablering av et nytt produksjonsanlegg. I studien er hensyn til natur, miljø og friluftsliv vektlagt, samt at det er på Hurum det er mest realistisk å etablere eventuell ny produksjon raskt.

Disse medlemmer peker på at tidsaspektet er viktig. Behovet i Ukraina og Europa for å øke produksjonen av høyeksplosiver for å kunne opprettholde og styrke forsvarsevnen er nå, og ikke i fjern fremtid. Europa må i større grad ta ansvar for egen sikkerhet, og Chemring Nobels rolle i dette kan være vesentlig.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har besluttet at planarbeidet for et eventuelt nytt anlegg skal gjennomføres som en statlig reguleringsplan. Det er betydelige nasjonale interesser knyttet til prosjektet, det er tidskrittisk, og det berører lokalt, regionalt og nasjonalt nivå og flere sektorer. Asker kommune ønsker statlig reguleringsplan. Av disse grunnene fremstår en statlig plan som fornuftig.

Disse medlemmer erkjenner at et slikt prosjekt kan ha negative konsekvenser. Planprosessen har imidlertid strenge krav til konsekvensutredninger som skal ivareta viktige hensyn til klima, miljø og friluftsliv. Hensynet til Oslofjorden og utslipp må håndteres på best mulig måte, med krav om de beste tilgjengelige rensemetodene og vurdering av avbøtende tiltak.

Disse medlemmer mener at det ikke bør innlemmes nye områder i Marka uten at berørte kommuner ønsker det.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at den europeiske produksjonskapasiteten for høyeksplosiver siden den kalde krigens slutt har blitt bygget ned, og at dagens europeiske produksjon av sprengstoff ikke er stor nok til å kunne fylle behovet som har oppstått de siste årene. I dag er Chemring Nobel den eneste privateide produsenten av høyeksplosi-

ver i Europa, og dagens produksjonsanlegg på Sætre er et av få anlegg i Europa som produserer dette.

Dette medlem mener prosjektet med et nytt norsk anlegg for produksjon av militære høyeksplosiver er et viktig nasjonalt oppdrag som er tidskrittisk for norsk og alliert forsvarsevne. Derfor er det svært viktig at ny produksjonskapasitet kommer på plass så fort som mulig.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Rødt mener likevel det er berettiget å stille spørsmål ved hvilke vurderinger som har blitt gjort til nå i arbeidet med lokasjon for det nye produksjonsanlegget. Dersom vurderingene ikke er tilstrekkelig gode tidlig i prosessen, kan det reise spørsmål om hvorvidt lokaliseringen er tilstrekkelig vurdert, og føre til forsinkelser senere i prosessen.

Disse medlemmer viser til at produksjonsanlegget som planlegges på Hurum, er tenkt etablert i et uutbygd naturområde med stort behov for ny infrastruktur, blant annet vei, vann, avløp og elektrisk kraft. Videre legger anlegget beslag på 4,5 kvadratkilometer natur, og produksjonen kan føre til forhøyede utslipp av nitrogen i Oslofjorden. Dette er faktorer som er egnet til å skape forsinkelser for prosjektet.

Dersom lokasjonen senere skulle vise seg mindre egnet enn antatt, kan det være avgjørende at alternative lokasjoner allerede er grundig vurdert, slik at ledetiden for et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver blir så kort som mulig. Disse medlemmer mener derfor at lokaliseringsalternativer må utredes på ny i en parallell prosess, og at det må lages et grundigere grunnlag som på en etterprøvbar måte belyser fordeler og ulemper ved potensielle alternative lokasjoner. Dette vil kunne styrke prosjektets robusthet i møte med mulige hindringer eller ulemper.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en ny mulighetsstudie for lokalisering av et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver i Norge parallelt med dagens prosjekt, der flere realistiske lokasjoner vurderes slik at lokaliseringsbeslutningen bygger på et bredere og mer etterprøvbart grunnlag dersom ett alternativ ikke lar seg gjennomføre.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å regulere Hurummarka som et

formelt vernet område etter lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) og sikre at bygge- og anleggstiltak i området er forbudt med mindre særskilt hjemmel foreligger.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en ny mulighetsstudie for etablering av et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver i Norge, der reisetid ikke inngår som en gradert variabel, der man skal tilstrebe å velge den lokaliseringen som har minst negative konsekvenser for natur- og friluftsliv, og der det sørges for et bedre kunnskapsgrunnlag om potensielle miljøkonsekvenser for Oslofjorden, som grunnlag for en ny lokaliseringsevurdering. En ny mulighetsstudie skal også vurdere flere alternative lokasjoner utenfor Oslofjordens nedbørsfelt.

Forslag fra Senterpartiet og Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en ny mulighetsstudie for lokalisering av et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver i Norge

parallelt med dagens prosjekt, der flere realistiske lokasjoner vurderes slik at lokaliseringsbeslutningen bygger på et bredere og mer etterprøvbart grunnlag dersom ett alternativ ikke lar seg gjennomføre.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:116 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Marius Langballe Dalin, Lars Haltbrekken, Kirsti Bergstø, Sofie Marhaug, Bjørnar Moxnes og Marie Sneve Martinussen om å bevare Hurummarka – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 28. april 2026

Mani Hussaini

leder og ordfører



Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/650-

5. mars 2026

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Marius Langballe Dalin, Lars Haltbrekken, Kirsti Bergstø, Sofie Marhaug, Bjørnar Moxnes og Marie Sneve Martinussen om å bevare Hurummarka – Dokument 8:116 S (2025-2026)

Jeg viser til brev 12. februar 20256 fra leder av Stortingets energi- og miljøkomite vedlagt forslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Marius Langballe Dalin, Lars Haltbrekken, Kirsti Bergstø, Sofie Marhaug, Bjørnar Moxnes og Marie Sneve Martinussen om å bevare Hurummarka.

Forslaget lyder:

«1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å regulere Hurummarka som et formelt vernet område etter lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) og sikre at bygge- og anleggstiltak i området er forbudt med mindre særskilt hjemmel foreligger.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides en ny mulighetsstudie for etablering av et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver i Norge, der reisetid ikke inngår som en gradert variabel, der man skal tilstrebe å velge den lokaliseringen som har minst negative konsekvenser for natur- og friluftsliv, og der det sørges for et bedre kunnskapsgrunnlag om potensielle miljøkonsekvenser for Oslofjorden, som grunnlag for en ny lokaliseringsvurdering.»

Jeg har forelagt forslag 2 for Forsvarsministeren, og vurderingen av forslag 2 er i sin helhet utformet av ham.

Til forslag 1

Markaloven har som formål å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner. Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål.

Dagens markalov har en lovfestet geografisk avgrensning. I markaloven § 2 er de områdene som omfattes av markaloven listet opp. Den nærmere avgrensingen fremgår av et kartvedlegg til loven.

Hurummarka er i per dag ikke inkludert i områdene som omfattes av loven. Loven må derfor endres hvis hele eller deler av Hurummarka skal omfattes. Ved en slik endring vil markaloven med alle dens bestemmelser komme til anvendelse på området som innlemmes i Marka. Det innebærer blant annet at det med enkelte unntak blir forbudt med bygge- og anleggstiltak i området.

Dersom et større område legges inn under markalovens virkeområde vil det ha betydelige konsekvenser for kommunen som planmyndighet, idet loven legger store restriksjoner for hva kommunene kan planlegge for i Marka.

Jeg mener derfor generelt at nye områder ikke bør innlemmes i Marka uten at de berørte kommunene ønsker det. Det gjelder også i saken her.

En slik endring bør derfor ikke vurderes uten at dette skjer på initiativ fra de berørte kommunene – i dette tilfellet Asker kommune. Det bør også avklares hva grunneiere og organisasjoner mener om saken.

Et område kan heller ikke innlemmes i Marka uten en vurdering av om området er aktuelt ut fra sin kvalitet og nærhet til eksisterende markaområder, der blant annet markalovens formål om å "fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett" vil stå sentralt. I hvilken grad Hurummarka er en aktuell kandidat for å innlemmes i Marka ut fra dette, må eventuelt vurderes nærmere.

Jeg vil for ordens skyld tilføye at markaloven § 6 siste ledd fastslår at forbudet mot bygge- og anleggstiltak kan fravikes ved statlig arealplan. Innlemmelse av et område i Marka beskytter derfor ikke i seg selv et område mot byggetiltak fastsatt i medhold av slik plan.

Til forslag 2 – vurdering fra Forsvarsministeren

Russlands fullskalainvasjon av Ukraina har endret den sikkerhetspolitiske situasjonen. Produksjonen av høyeksplosiver er helt avgjørende for å opprettholde forsvarsevnen til både norske og allierte styrker. Chemring Nobel, lokalisert på Engene ved Sætre i Asker, er én av få europeiske produsenter med kapasitet og kompetanse til å fremstille militære høyeksplosiver. I tillegg til full produksjon i eksisterende anlegg, er de i gang med å utvide kapasiteten på Sætre betraktelig gjennom betydelig støtte fra EU og norske myndigheter.

Staten og Chemring Nobel er også i gang med vurderinger om etablering av et helt nytt og vesentlig større produksjonsanlegg. Så langt peker datagrunnlaget basert på den innledende mulighetsstudien, hvor også hensyn til natur, miljø og friluftsliv er vektlagt, på Hurum som det beste lokaliseringsoalternativet samlet sett. Dette også sett i lys av at det er her det er mest realistisk å etablere eventuell ny produksjon raskt, ikke minst med bakgrunn i behovet for å se eksisterende og ny produksjon i sammenheng og nødvendigheten av å kunne bruke en begrenset kompetanse på tvers av anleggene.

Bakteppet for prosjektet er alvorlig. Prosjektet skal styrke Norges og NATOs forsvarsevne i krigstid, og derigjennom bidra til troverdig og effektiv avskrekking i fredstid. Tid er derfor en kritisk faktor, og som vil være styrende for det videre planarbeidet innenfor rammen av plan- og bygningsloven.

Regjeringen har besluttet at planarbeidet for et eventuelt nytt anlegg for militære eksplosiver skal gjennomføres som en statlig reguleringsplan med Kommunal- og distriktsdepartementet som planmyndighet. Prosjektet er av vesentlig betydning for nasjonale interesser, tiltaket er tidskritisk, har interessekonflikter mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, og mellom ulike sektorinteresser. Asker kommune har også bedt om at det benyttes statlig plan.

Forsvarsbygg vil ferdigstille et utkast til planprogram som skal godkjennes av Kommunal- og distriktsdepartementet. Dette skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn.

Et planprogram beskriver hvordan prosessen for en plan med konsekvensutredninger skal gjennomføres og hvilke temaer som skal utredes grundig videre. Planprogrammet skal gi forutsigbarhet for både tiltakshaver, ansvarlige myndigheter og høringsparter. Det vil beskrive nærmere opplegg for medvirkning, spesielt for grupper som antas å bli særlig berørt. Temaer som skal konsekvensutredes er blant annet virkninger for naturmangfold, vannmiljø, landskap, kulturmiljø, friluftsliv, støy, luftforurensning, og klimagassutslipp.

Konsekvensutredningsforskriften stiller krav til at det gjøres vurderinger av relevante og realistiske alternativer sett opp mot samfunns- og effektmål. Planprogrammet vil derfor også gi en beskrivelse av relevante og realistiske alternativer for lokalisering av tiltaket.

Basert på innspill i den offentlige høringsprosessen vil endelig planprogram kunne fastsettes.

I lys av overnevnte mener forsvarsministeren at den videre planprosessen i tråd med plan- og bygningsloven og den underliggende konsekvensutredningsforskriften gir gode og tilstrekkelige rammer for å ivareta både å ivareta klima, miljø og friluftsliv, samtidig som vi ikke mister av syne at prosjektet skal styrke Norges og NATOs forsvarsevne i krigstid, og derigjennom bidra til troverdig og effektiv avskrekking i fredstid og hvor tid er kritisk. Forslaget om å gjennomføre en ny mulighetsstudie støttes derfor ikke.

Med hilsen



Cecilie Myrseth

settestatsråd for Andreas Bjelland Eriksen



**DET KONGELIGE
FORSVARSDEPARTEMENT**

Skriv inn f.eks. Statsråden.

STORTINGET

Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/01432-2

25.03.2026

Svar på spørsmål 1-6 til Forsvarsdepartementet fra energi- og miljøkomiteen til Dokument 8:116 S (2025-2026)

Innledning

Jeg viser til spørsmål fra energi- og miljøkomiteen i forbindelse med behandling av Dokument 8:116 S (2025-2026)..

Bakgrunn

Innledningsvis vil jeg redegjøre for status i planarbeidet, ettersom det har betydning for flere av spørsmålene.

Formålet med planarbeidet er å analysere og tilrettelegge for etablering av et nytt produksjonsanlegg for militære høyeksplosiver. Etableringen av et nytt anlegg vil styrke forsyningen av forsvarsmateriell til Ukraina, bidra til oppfylling av lagre og økning av beholdninger i Norge og andre NATO-land, samt sikre nytteverdien av øvrige kapasitetsforsterkende tiltak innenfor våpenproduksjon. Planarbeidet er direkte knyttet til det akutte og tidskritiske behovet for økt produksjon av avansert sprengstoff, og tiltaket vurderes å være av vesentlig betydning for å forbedre forsynings sikkerheten av forsvarsmateriell og dermed styrke nasjonal sikkerhet, beredskap og avskrekkingsevne.

Krigen i Ukraina har fundamentalt endret den sikkerhetspolitiske situasjonen i Norge og Europa, og utløst et etterspørselssjokk i forsvarsindustrien i NATO. Produksjonskapasiteten for høyeksplosiver er spesielt kritisk – både i NATO og i Europa. Mangel på militære høyeksplosiver skaper flaskehals i våpenproduksjonen, svekker leveranseevnen til forsvarsindustrien, og undergraver alliert avskrekkingsevne. Chemring Nobel, lokalisert på

Engene ved Sætre i Asker, er én av få europeiske produsenter med kapasitet og kompetanse til å fremstille militære høyeksplosiver.

De produserer nå for fullt, og er allerede i gang med å utvide kapasiteten sin betraktelig gjennom betydelig støtte fra EU og norske myndigheter. Som kjent er staten og Chemring Nobel også i gang med vurderinger om etablering av et helt nytt og vesentlig større produksjonsanlegg. I den forbindelse er det gjort en innledende mulighetsstudie.

Det er gjennomført et omfattende arbeid for å vurdere relevante og realistiske lokaliseringsoalternativer for produksjonsanlegget. Tomtesøket er foretatt over et stort område og ut fra et kriteriesett som er tilpasset tiltakets areal- og funksjonsbehov. Vurderingen av hvilke lokaliteter som kan være relevante og realistiske har vært gjennomført som en kombinasjon av hvor egnet arealene er for tiltaket og hvilke begrensninger miljø- og samfunnsverdier legger på realiseringsperioden.

Så langt har datagrunnlaget pekt på Hurum som det beste lokaliseringsoalternativet samlet sett.

Det har vært gjort en omfattende kartlegging av tilgjengelige industriarealer. Et anlegg for produksjon av militært sprengstoff, som vi snakker om her, krever av hensyn til sikkerhet store arealer med tilhørende hensynssoner.

Gjenbruk av eksisterende industriarealer har derfor begrenset potensial fordi de er relativt sett små, og samtidig gjerne ligger i nærheten av annen bebyggelse.

Det har også vært gjort innledende vurderinger knyttet til utslipp til Oslofjorden. Et slikt anlegg vil ha utslipp, og uansett hvor det plasseres på det sentrale østlandsområdet, vil utslippet ende opp i Oslofjorden. Så langt peker datagrunnlaget på at Hurumalternativet vil ha minst negativ konsekvens for Oslofjorden.

Vi går nå inn i en mer omfattende fase hvor Plan- og bygningsloven gir gode rammer for det videre arbeidet med konsekvensanalyse, ikke minst knyttet til natur og miljø.

Hovedregelen i plan- og bygningsloven er at kommunen er planmyndighet. I enkelte tilfeller kan imidlertid Kommunal- og distriktsdepartementet gå inn som planmyndighet når bl.a. sentrale statlige hensyn tilsier det. Dette kan f.eks. være aktuelt når det er viktig med rask gjennomføring av planprosessen, eller det er store konflikter mellom lokale, regionale og nasjonale interesser. Regjeringen har nå besluttet at det skal gjennomføres en statlig planprosess. De samme krav til prosess og medvirkning gjelder for statlig plan som for en ordinær kommunal planprosess, men bestemmelser om innsigelse og klage gjelder ikke.

Det neste som vil skje nå er at det vil ferdigstilles et utkast til planprogram om hvilke temaer som skal grundig utredes. Utkastet til planprogram vil legges ut på offentlig høring.

Innspillene fra høringsrunden vil være sentrale for fastsettelsen av det endelige planprogrammet. Vurderinger av konsekvenser for natur og miljø samt alternativer for lokalisering av industrianlegget er ikke endelig ferdigstilt.

Planarbeid for nytt produksjonsanlegg for eksplosiver faller inn under forskrift om konsekvensutredninger § 6; *planer og tiltak som alltid skal konsekvensutredes og ha planprogram eller melding*. Planprogrammet fastsetter rammene for gjennomføring av

konsekvensutredningen og det videre planarbeidet. Videre skal planprogrammet redegjøre blant annet for:

- planen og tiltaket, berørt område og problemstillinger som anses som viktige for miljø og samfunn
- temaer som skal utredes, og hvilke metoder som skal benyttes for å skaffe nødvendig kunnskap
- relevante og realistiske alternativer for gjennomføring av prosjektet, som ivaretar tiltakets areal- og funksjonsbehov og legger til rette for oppnåelse av prosjektets målsetninger
- planprosessen, antatt fremdrift og medvirkningsopplegg

Forslagsstiller for planarbeidet er Forsvarsbygg. Chemring Nobel er tiltakshaver, og vil levere nødvendig grunnlag for planforslaget i form av tekniske løsninger for utbygging og drift. Norconsult AS er plankonsulent og vil gjennomføre konsekvensutredningen. Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) er planmyndighet (jf. pbl. 6-4).

Utredningene som skal gjennomføres som en del av planarbeidet omfatter temaer som kan bli vesentlig berørt av utbyggingen, og som derfor anses som beslutningsrelevante. Planen vil tilrettelegge for ny industriaktivitet i en skala som utløser krav om konsekvensutredning. Konsekvensutredningen vil ta utgangspunkt i utredningsmetodikken beskrevet i Miljødirektoratets veileder for konsekvensvurderinger M-1941. For temaet naturressurser vil metodikken suppleres med rammeverk fra Statens vegvesens håndbok V712.

Gjennom konsekvensutredningen skal følgende temaer utredes:

- Naturmangfold
 - Terrestrisk naturmangfold
 - Vannmiljø og naturmangfold i vann
- Kulturmiljø
- Friluftsliv
- Naturressurser
- Landskap
- Støy
- Luftforurensning
- Klimagassutslipp

Temaer som omhandler samfunnssikkerhet og naturfare vil redegjøres for i planbeskrivelsen, ROS-analysen og fagrapporter.

Øvrige plantemaer inkluderer:

- Forurenset grunn
- Massehåndtering
- Trafikkforhold
- Vann, avløp og overvann
- Vannforsyning
- Krafttilgang, energi og kraftforsyning
- Barn og unges interesser
- Universell utforming

- Ringvirkninger
- Miljøprogram
- Folkehelse
- Bærekraft
- Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Svar på spørsmål

1. *Mulighetsstudien beskriver i hovedsak industrielle og tekniske forhold ved etablering av et nytt anlegg. I hvilken grad er strategisk sikkerhet og risiko for lokalsamfunnet vurdert i arbeidet med lokalisering av et nytt sprengstoffanlegg?*

Svar: I mulighetsstudien for produksjon av eksplosiver har Forsvarsbygg (FB), ved nasjonalt kompetansesenter for sikring av bygg (NKSB), vurdert i hvilken grad plassering av bygg kan ivareta krav i eksplosivforskriften. Basert på arbeidet med mulighetsstudien er FBs konklusjon at det aktuelle området er godt egnet for å ivareta de krav som stilles i eksplosivforskriften.

Risikoberegningsverktøyet som benyttes for å beregne risiko, AMRISK, beregner risikoen personer i nærheten av eksplosivlager blir utsatt for. Dette gjøres ved å beregne hvordan trykk og fragmenter vil fordele seg rundt lageret dersom det eksploderer. Programvaren gir konservative resultater fordi det ikke tar hensyn til den beskyttende effekten terrenget kan ha i kuperte områder. I tilfeller der den beskyttende effekten av terrenget har mye å si har FB i tillegg utført detaljerte simuleringer som tar hensyn til topografi. Det er Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som godkjenner bruken av programvaren og metoden for risikoberegning som er benyttet.

Uten skjerming som landskapet/ lokal topograf gir, ville prosjektet hatt behov for en samlet ytre hensynssone på 24 kvadratkilometer. Legges topografi til grunn reduseres arealet i ytre hensynssone med 42 – 57 prosent. For å minimere effektene på lokalsamfunn i nærheten av et anlegg ble derfor skjerming gjennom topografi lagt til grunn som et av utvalgskriteriene i lokasjonsstudien.

2. *På hvilken måte er konsekvensene for beredskap og lokalsamfunn vurdert av relevante fagmyndigheter før Hurum ble pekt ut som den mest aktuelle lokaliseringen?*

Svar: Det er allerede etablert rutiner og beredskap i Asker kommune som ivaretar den risikoen virksomheten Chemring Nobel utgjør som en storulykkevirksomhet. Nærhet til eksisterende lokasjon vil kunne bygge videre på denne beredskapen. Asker kommune har erfaring og kompetanse på å ha en storulykkevirksomhet med tilhørende hensynssoner i kommunen. Det vises for øvrig til det omfattende arbeidet som skal gjøres som en del av planarbeidet som omtalt over hvor det bl.a. fremkommer at temaer som omhandler samfunnssikkerhet og naturfare vil redegjøres for i planbeskrivelsen, ROS-analysen og fagrapporter.

3. *På hvilken måte er konsekvensene for befolkningen ved sabotasje eller angrep vurdert av relevante fagmyndigheter, og vil disse vurderingene bli offentliggjort i den grad sikkerhetshensyn tillater det?*

Svar: Med henvisning til svar på spørsmål 1 og 2 er de eventuelle konsekvensene av sikkerhetstruende hendelser ivaretatt. I tråd med føringene i relevant lovverk er det konsekvensene av en hendelse som medfører en eksplosjon eller utslipp det må tas høyde for. Det stilles ikke ulike krav basert på samfunnstilstand eller årsaken til en eventuell hendelse.

4. *Hvilke løsninger er vurdert for å sikre tilstrekkelig infrastruktur til et anlegg av denne størrelsen, og hvilke konsekvenser vil dette ha for lokal infrastruktur knyttet til vannforsyning, nett, vei og avløp?*

Svar: Løsninger for å sikre tilstrekkelig infrastruktur til et anlegg av denne størrelsen, og hvilke konsekvenser dette vil ha for lokal infrastruktur knyttet til vannforsyning, nett, vei og avløp vil grundig utredes i den videre planprosessen og i videreutviklingen av prosjektet. Når det er sagt er gjenbruk av den eksisterende industrielle infrastrukturen på Tofte medvirkende til at prosjektet peker i retning av Tofte som det mest aktuelle alternativet. Spesielt kan trekkes frem tilgjengelig prosessvann fra nylig rehabiliterte damanlegg i Hurummarka. Fra Tofte er det allerede etablert et utslippspunkt fra lokalt avløpsanlegg som ligger på ca. 40 meters dyp. Det er som del av behovet til industrien på Tofte etablert regional trafostasjon som vil kunne bidra til å understøtte nytt anlegg, men det er også behov for ytterligere forsterking av strømforsyningen i området. Det er tilgjengelige arealer på industritomten på Tofte til å etablere renseteknologi som vil kunne understøtte nye eller fremtidige krav til utslippsreduksjoner. Tofte har videre ISPS sertifisert dypvanns havn. Det er også etablert vei i det aktuelle området på Tofte for å understøtte aktiv skogbruksdrift.

5. *Hvis konsekvensutredningen viser at Hurum ikke er egnet, finnes det da andre lokasjoner som allerede er reelt og grundig utredet, eller må lokaliseringprosessen starte på nytt?*

Svar: Som orientert om innledningsvis arbeides det med å ferdigstille et utkast til planprogram hvor spørsmål om lokalisering vil bli nærmere redegjort for. Det er gjennomført et omfattende arbeid for å vurdere relevante og realistiske lokalisering-alternativer for produksjonsanlegget. Tomtesøket er foretatt over et stort område og ut fra et kriteriesett som er tilpasset tiltakets areal- og funksjonsbehov. Vurderingen av hvilke lokaliteter som kan være relevante og realistiske har vært gjennomført som en kombinasjon av hvor egnet arealene er for tiltaket og hvilke begrensninger verdier for miljø- og samfunn legger på realiseringsperioden.

Størrelsen på det aktuelle området gjør det mulig å tilpasse anleggets utforming slik at konsekvenser for natur og miljø kan søkes ivaretatt på en god måte. Det er ikke identifisert andre lokasjoner utenfor Asker som vil kunne understøtte et fullverdig anlegg på samme måte som Tofte-alternativet med henblikk på å kunne nå prosjektets samfunns- og effektmål. De tydelige fordelene ved nærheten til allerede eksisterende anlegg med allerede etablert infrastruktur, beredskapstiltak, og nærhet til kompetent personell gjør det mulig å etablere økt produksjon til støtte for Forsvaret, allierte og Ukraina raskt. Alternativt kan prosjektet måtte se på bruk av unntaksbestemmelser eller beredskapshjemler som gir prosjektet større fleksibilitet opp mot risikoaksept, slik at flere lokasjoner som understøtter samfunns- og effektmål kan aktualiseres.

6. Foregår det parallelle vurderinger av alternative lokasjoner, og er i så fall disse kommunene kjent med dette, eller hviler prosjektet i praksis på ett alternativ?

Svar: Jeg viser til svar på spørsmål 5.

Med hilsen

Tore O. Sandvik

Dokumentet er signert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur

